

A. F. Harding (ed): Experiment and Design

Pod názvem „**From Somerset to Simris**“ se v roce 1997 konala jarní konference Prehistoric Society, venovaná Johnu Colesovi. Osobnost oslavence ovlivnila zaměření příspěvků do oblastí, ve kterých jeho práce znamenala nepopíratelný přínos. Sborník zachycující přednášky z konference je proto rozdělen do pěti různých oddílů, věnujících se paleolitu, skotské archeologii, době bronzové, experimentální archeologii a archeologii mokřad.

Oba příspěvky k problematice **paleolitu** (Mellars P.: *Radiocarbon dating and the origins of anatomically modern population in Europe*, 1-12 a Clottes J.: *The Chauvet Cave dates*, 13-19) se věnují problematice datování pomocí C¹⁴. Diskutují jejich spolehlivost, možnosti jejich využití a implikace získaných výsledků.

Příspěvky věnující se **skotské archeologii** (Barclay G. J.: *A hidden landscape: the Neolithic of Tayside*, 20-29; Bradley R.: *The stony limits - rock carvings in passage graves and in the open air*, 30-36; Mercer R. J.: *Evodenc, North and South, in the earliest Neolithic*, 37-40; Ritchie J. N. G.: *The birth of the Scottish Bronze Age*, 41-48; Sheridan A.: *Drinking, driving, death and display: The Scottish Bronze Age artefact studies since Coles*, 49-59) především shrnují poslední vývoj v poznání skotské prehistorie, ale také upozorňují na nerovnoměrné rozložení výzkumu v jednotlivých oblastech a problematičnost hypotéz založených na nejstarších výzkumech.

Oddíl o **době bronzové** reprezentuje poměrně širokou škálu pohledů. Zde se setkáváme s příspěvky, které se věnují osídlení a využití krajiny (Barker G.: *Bronze Age landscapes in Southern Europe*, 60-74 a Thrane H.: *Bronze Age settlement in South Scandinavia - territoriality and organisation*, 123-132). Další se věnují původu, distribuci a využití „prestižních“ materiálů (Eogan G.: *From Sklne to Scotstown: some notes on amber in Bronze Age Ireland*, 75-86 a Taylor J. J.: *Gold reflections*, 108-115). Dva z příspěvků se věnují vývoji bronzových depotů a změnám, kterým v průběhu doby bronzové podlehlo obětování zbraní (Lawson A. J.: *The Bronze Age hoards of Hampshire*, 94-107 a Thomas R.: *Rise and fall: the deposition of Bronze Age weapons in the Thames Valley and the Fenland*, 116-122). Poslední příspěvek z této skupiny (Harding A.: *Swords, shields and scholars: Bronze Age warfare past and present*, 87-93) načrtává pravděpodobný vývoj bojových technik v době bronzové. Článek shrnuje výsledky studií artefaktů ve spojitosti s jejich studiem typologickým, studiem kontextu náleзовých komplexů a možného způsobu využití jednotlivých zbraní i zbroje. Zde autor používá výsledky práce experimentální archeologie. Nezůstává však jen u studia předmětů, ale spojuje studium zbraní a zbroje také se studiem lokalit, především opevnění.

V sekci **experimentální archeologie** jsou publikovány čtyři příspěvky. V prvním z nich (Lawson G.: *Getting to grips with music prehistory: experi-*

mental approaches to function, design and operational wear in excavated musical instruments, 133-138) se autor za pomoci studia opotřebování na flétnách a píšťalách a s využitím počítačové analýzy snaží určit možné ladění nástrojů. Vychází přitom z předpokladu, že nástroje beze stop použití byly odhozeny jako nepovedené. Crumlin-Pedersen (*Crumlin-Pedersen O.: Experimental ship archeology in Denmark, 139-147*) se věnuje problematice rekonstrukce námořních lodí od detailní analýzy archeologického nálezu, konstrukce chybějících částí na základě konstrukčních principů a za využití další evidence, zachování materiálů a technologií užitých při výrobě všech dochovaných částí, přesnost zvládnutí příslušných technologií, až po testování plavidla s vhodnou posádkou. Nálezy středověkého výrobního okrsku na výrobu dehtu a smoly v Biskupinu se staly základem pro řadu experimentů metodou suché destilace z březové kůry a borovicových třísek za pomoci dvou nádob (*Piotrowski W.: Wood-tar and pitch experiments at Biskupin Museum, 148-155*). Pokusy probíhají v Biskupinu již od padesátých let. Chemická analýza prokázala, že experimentátoři dosahují stejných výsledků jako jejich středověcí předchůdci. V současné době se archeologové snaží řešit především problémy spojené s kvalitou nádob a za spolupráce s Museumsdorf Duppel v Berlíně se věnují pokusům s technologií destilace za pomoci jediné nádoby, která byla v Biskupinu rovněž prokázána. V posledním článku této sekce P. Reynolds určuje význam a místo experimentu v archeologii (*Reynolds P.J.: The nature of experiment in archeology, 156-162*). Jedná se o starší verzi článku, jehož překlad byl publikován v REA 2.

Poslední sekce je věnována **archeologii mokřad**, která, díky unikátní zachovalosti nálezů organického původu, významně rozšiřuje naše možnosti poznání každodenního života. V prvním příspěvku (*Coles B.: Somerset and the Sweet Conundrum, 163-169*) se autorka na příkladech dendrochronologicky přesne datovaných staveb zaměřuje na délku jejich trvání a množství stavebního materiálu nutného k jejich stavbě, údržbě a opravám. Navrhuje, že opouštění sídliště nemuselo být motivováno vyčerpáním půdy, ale nedostatkem dřeva. Sama ovšem připouští, že není jisté, zda by se obdobný model dal aplikovat na „suchá“ sídliště. Příspěvek z Irska (*Raftery B.: Paths, tracks and roads in Early Ireland: viewing the people rather than the trees, 170-182*) se zabývá možnými sociálními implikacemi stavby cest přes mokřady od stezek spojujících sousedící sídliště po nedokončené monumentální „silnice“ doby železné. Poslední příspěvek přichází z Francie (*Colardelle M. a Verdel E.: Underwater medieval sites on Lake Paladru /Isère, France/: from rescue excavations to cultural project, 183-190*) a představuje mimořádně zachované sídliště patřícího přechodné vrstvě zemědělců - rytířů z přelomu 10./11. století. Toto opevněné sídliště leželo původně na břehu jezera a díky tomu, že bylo zatopeno po 35 letech své existence nám dovoluje nahlédnout do každodenního života historicky málo známého období.

J. Kateřina Dvořáková

A.F.Harding (ed): Experiment and Design. Archaeological Studies in honour of John Coles, Oxford 1999. ISBN 1-900188-76-7. 198 stran, řada čb fotografií, obrázků a tabulek v textu, v závěru bibliografie J. Colese do roku 1998.